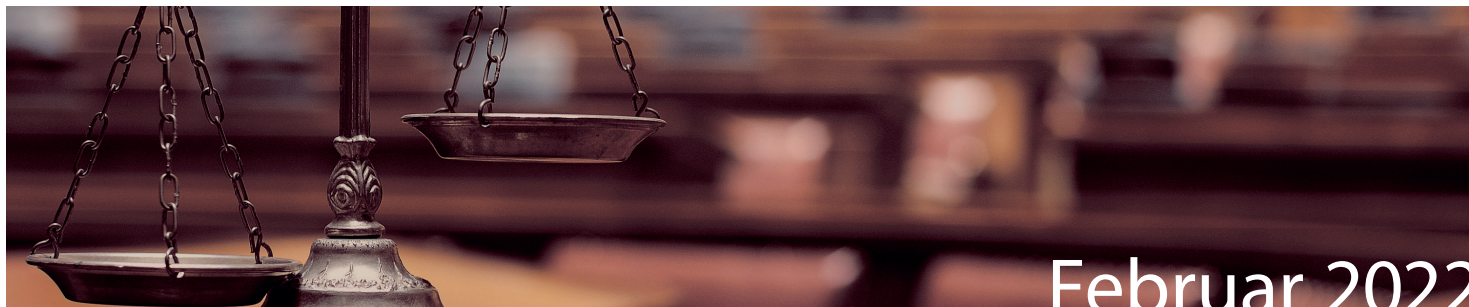

Holst, nyhedsbrev

Februar 2022

Nyt fra Civilprocessen

Highlights

Så blev det 2022, og navnlig Ugeskriftet har i januar haft travlt med at trykke afgørelser, heraf en del om civilprocesretlige emner. Da januar samtidig er en af de måneder, hvor Fuldmægtigen udgives, er der nok at tage fat på.

Med så mange afgørelser, vil jeg begrænse mine highlights til de absolut vigtigste domme og kendelser fra Højesteret.

Herfra kan vi for det første notere os, at der med Højesterets afgørelse af 18. januar 2022 - der stadfæster U 2021.846 V - er kommet afklaring af, at *sager om forbrugsudgifter i almenlejemål kan anlægges mod boligorganisationen* (og ikke kun afdelingen). Afgørelsen afslutter en længere følgeton, der tog sin start ved U 2008.1983 H, om hvad der i en boligorganisation udgør et selvstændigt retssubjekt i relation til lønsumsregler, og jeg har derfor i min omtale af dommen fundet anledning til en længere analyse af de sidste 15 års praksis om *rette sagsøger og sagsøgte i almenlejesager*.

Dernæst fastslog Højesteret ved en kendelse af 21. januar 2022 - der omgør begge underinstanser - at der i småsager om komplekse spørgsmål, der afsluttes på et tidligt stadie af skriftvekslingen (konkret ved udeblivelsesdom inden indlevering af svarskrift) *i forbindelse med omkostningsudmålingen skal tages stilling til, om sagen efter sin art burde løftes ud af småsagsprocessen, idet dette i så fald skal afspejles i omkostningerne* (i hvert fald når der, som i sagen, var fremsat anmodning herom i stævningen).

Den tredje højesteretsdom er måske den mest principielle (også selvom resultatet for mig at se ikke kunne være anderledes, hvis ellers Danmark fortsat vil tiltrække international voldgift). Det er den i hvert fald for de jurister, der beskæftiger sig med voldgift. Ved dom af 17. januar 2022 fastslog Høje-

steret således i generelle vendinger, at *det ikke er uforeneligt med den danske voldgiftslov, at voldgiftsretten i en såkaldt »procedural order« fastsætter nærmere regler og frister (herunder med præklausionsvirkning) for sagens gang*.

Afslutningsvist vil jeg nævne to landsretsdomme.

Den første på grund af dens generelle rækkevidde, nemlig FM 2021.132, hvor landsretten af forarbejderne til § 353 udleder en *forudsætning om, at telefoniske retsmøder som udgangspunkt bør indkaldes med en uges varsel*.

Den anden på grund af emnets praktiske betydning, nemlig U 2022.728 V, om *tidspunktet for indhentelse af sagkyndige erklæringer*. Sagkyndig bevisførelse er og bliver et centralt og praktisk vigtigt emne, både i mine nyhedsbreve og i det praktiske retsliv, og da spørgsmålet om tidsfæstelsen af deres indhentelse i litteraturen er genstand for uenighed (ET 2011 317 og ET 2016 209) må det være et highlight, at Vestre Landsret har udtalt sig specifikt - men desværre også kun meget konkret - herom.

Retlig interesse

U 2022.xxxx H - Højesterets dom af 18. januar 2022 - boligorganisation rette sagsøgte

Sag BS-5564/2021.

Afgørelsen stadfæster U 2021.846 V, der er omtalt i min Civilprocesretlige Julealmanak for 2021.

Da den samtidig vedrører et juridisk interessant spørgsmål, får den en lidt grundig analyse med på vejen.

Den megen praksis der i senere år har været om søgsmål af og mod boligorganisationer hhv. afdelinger i boligorganisationer startede i 2008 med U 2008.1983 H. Den afgørelse skal man kende for helt at forstå årets afgørelse fra Højesteret, der efter min opfattelse sætter et endeligt punktum for udviklingen.

I 2008 fastslog Højesteret helt overordnet, at de enkelte afdelinger i en boligorganisation ikke udgør selvstændige juridiske enheder - og siden har navnlig landsretterne i en række sager haft anledning til at »oversætte« denne konklusion i en procesretlig kontekst (hvor hovedspørgsmålet har været, om det så indebærer, at afdelingerne slet ikke kan optræde som parter).

Den første vigtige afgørelse kom med U 2011.1819 V, der fastslog, at en afdeling kan erklæres særskilt konkurs (selvom den ikke er en selvstændig juridisk enhed).

En overbygning herpå kom med U 2015.2684 V, der fastslog, at en afdeling kunne optræde som part i en sag om fraflytning af afdelingens bolig. I præmisserne anføres bl.a., at »Der er efter vores opfattelse ikke grundlag for med sikkerhed at fastslå, at det med bemærkningen i Højesterets præmisser i U 2008.1983 H om, at en afdeling i en boligorganisation ikke kan anses for en selvstændig juridisk enhed, men må anses for en del af boligorganisationen, har været tilsigtet, at en afdeling i en boligorganisation er afskåret fra at optræde som part i en privatretlig tvist om forhold, der angår afdelingens ejendom« (dissens for at »oversætte« U 2008-dommen til i procesretlig sammenhæng at betyde, at afdelingen ikke kunne optræde som part). Afgørelsen indeholder en grundig analyse af retsstillingen, som alle med interesse for emnet opfordres til at læse. (Også i U 2014.1249 V tillod Vestre Landsret et søgsmål mod organisationen).

Afgørelserne har jeg altid ment gav ganske god mening. Helt lavpraktisk skyldes det, at min procesretlige forståelse er, at spørgsmålet om rette sagsøger ikke er særligt processuelt, men følger direkte af det underliggende retsforhold. Når afdelingen har retsevne i lejeforholdet - dvs. har evne til at indgå en lejeaftale og være subjekt for de pligter og rettigheder, der udspringer heraf - er afdelingen også en naturlig part i retssager om netop disse rettigheder og pligter.

I U 2018.1004 V fik diskussionen en ny nuance, da en boligforening fik medhold i, at denne var rette sagsøger i en sag om fraflytningsudgifter.

Selvom man sagtens kan forstå afgørelsen, var den måske mindre oplagt end de øvrige. Navnlig fordi det for mig at se ikke var oplagt, at der var et behov for at anerkende boligforeningens søgsmålsret.

Når det er fastslået, at en boligforenings afdeling kan optræde som sagsøger i sager om lejeydelser, er der intet behov for

tillige at lade boligforeningen sagsøge. Foreningen har herudover ingen selvstændig interesse i sagens udfald, da den hverken begunstiger eller belaster foreningens økonomi - om noget indebærer fremgangsmåden en risiko for, at foreningen (foreløbigt) afholder udgifter på vegne af afdelingen. Den almindelige analyse af den retlige interesse beskæftiger sig med spørgsmålet, om sagsøgeren har en interesse i sagens udfald, og det har boligforeningen nu engang ikke.

Konsekvensen af alle disse afgørelser var, at status ved landsretterne (eller måske mere præcist ved Vestre Landsret) efter U 2008.1983 H var, at boligorganisationen altid *kan* og undertiden (i offentligretlige spørgsmål, hvor det er af betydning, om parten er en selvstændig juridisk person) *skal* optræde som sagsøger, mens den enkelte afdeling kan optræde som sagsøger i visse privatretlige sager, som vedrører afdelingens ejendom. I sidstnævnte sagstyper er der således principielt valgfrihed.

Når jeg her skriver »optræde som sagsøger« skyldes det, at det var netop denne situation, retspraksis havde taget stilling til.

Den sag, der i år nåede Højesteret, angik situationen, hvor en sag blev anlagt af lejereren. Spørgsmålet var således helt overordnet, hvem lejereren skulle stævne med påstand om tilbagebetaling af varme. Lejereren havde sagsøgt boligorganisationen, der påstod sagen afvist under henvisning til, at sagen skulle være anlagt mod den relevante afdeling.

Byretten tog synspunktet til følge med følgende interessante præmisser: »En afdeling af en boligorganisation [er] ikke en selvstændig juridisk enhed. Det bevirker dog ikke, at boligorganisationen [og afdelingen] er således forbundne i juridisk og økonomisk henseende, at boligorganisationen automatisk har partsevne for afdelingen...« Hermed lagde byretten op til, at vurderingen fra sag til sag vil kunne falde forskelligt ud.

Sagen var allerede herefter igennem Procesbevillingsnævnet, da sagens genstand var under 20.000 kr. Landsretten fastslog med henvisning til U 2008.1983 H, at sagen var anlagt mod rette part. Logikken er her, at når en afdeling ikke er en selvstændig juridisk person (men kun en del af boligorganisationen), så må man altid kunne sagsøge boligorganisationen (om det så er den nødvendige konklusion, når man holder sig til den ovenfor beskrevne praksis om afdelingernes ret til at optræde som sagsøger, er et åbent spørgsmål...).

Efter endnu en tur forbi Procesbevillingsnævnet røg sagen i Højesteret, der med grundige præmisser fastslog, at sagen kunne anlægges mod boligorganisationen, og dermed blev et procesretligt spørgsmål af stor betydning for alle, der beskæftiger sig med almenboligret (og af interesse for alle procesnorder) endeligt afklaret.

Afgørelsen fastslår efter min opfattelse følgende:

- U 2008.1983 H vedrørte en sag om lønsumsafgiftsreglerne. Som jeg også skrev i min analyse af landsrettens dom, er det et regelsæt, hvor det har afgørende betydning, om levering af varer eller ydelser sker til en selvstændig juridisk enhed, og spørgsmålet blev derfor besvaret meget direkte i præcis denne kontekst. *Det følger imidlertid ikke heraf, at afdelingerne ikke i andre sammenhænge kan have parts-status* (U 2015.2684 V har læst 2008-afgørelsen korrekt).
- I sager om forbrugsudgifter har boligorganisationen en fremtrædende - og lovbunden (jf. almenboliglovens § 59, stk. 2) - rolle, og det er derfor naturligt, at sager anlægges mod boligorganisationen. *Det følger heraf, at sager om forbrugsudgifter kan anlægges mod organisationen.*
- Det følger efter min opfattelse af disse to udsagn helt generelt, at *både boligorganisationen og de enkelte afdelinger kan optræde som part*. Hvornår det er den ene eller den anden må bero på, hvad den konkrete sag handler om.
- Samtidig - og ud fra den antagelse, at der i mangel af holdepunkter må være parallelitet mellem adgang til at optræde som sagsøger og sagsøgte - følger det efter min forståelse heraf, at *organisationen kan anlægge sag om forbrugsudgifter* (U 2018.1004 V er derfor - formentlig - bekræftet).

Det spørgsmål, der herefter ikke er besvaret, er om der i de nævnte sagstyper er »valgfrihed« - altså om det alene er boligforeningen, der kan sagsøges/sagsøge. Mit forsigtige bud på et svar på det spørgsmål er, at fordi sådanne indtægter hhv. udgifter endeligt tilkommer eller skal afholdes af afdelingen, kan sagerne (tillige) anlægges af eller mod afdelingerne, jf. også den udtrykkelige præmis fra Højesteret om muligheden for, at afdelingerne kan være parter.

Lov og ærbarhed

U 2022.782 Ø - lov og ærbarhed

Årets første sag om et emne, der står mit (procesnødede) hjerte nær: Lov og ærbarhed.

De to procesretlige temaer, som sådanne sager navnlig rejser, er dels rettens opmærksomhed (ex officio eller efter påstand), dels rettens reaktion (afvisning eller frifindelse). På begge punkter følger afgørelsen det, der efter min forståelse er linjen.

I en aftale der - som den fremstilles i dommen - absolut lå i gråzonen, havde et firma tilbudt vederlagsfrit at udføre en nedrivningsopgave mod at få indsigt i tilbud afgivet af konkurrenter på en anden opgave. Det er problematisk *både* fordi der i det vederlagsfri bytte (formentlig) har været et element af skatteunddragelse (måske utilsigtet), og fordi af-talens genstand var uærbar.

Efter af egen drift at have rejst spørgsmålet og indhentet parternes bemærkninger *frifandt* Østre Landsret sagsøgte for alle påstande støttet på aftalen (den rette reaktion i langt hovedparten af sager, jf. U 2014.2434 H, der dog - som jeg har skrevet i andre sammenhænge - holder en dør åben for, at visse påstande kan afvises).

Værneting

U 2022.558 Ø - værneting i ekspropriationssag

Østre Landsret gentog - i overensstemmelse med U 2022.558 Ø - at sager om prøvelse af en taksationskommissions beslutning om ekspropriation kan (og skal) anlægges ved borgerens hjemting, jf. retsplejelovens § 240, stk. 2 (værneting for sager om prøvelse af afgørelser truffet af centrale statslige myndigheder). Det havde derfor været korrekt, at Københavns Byret henviste sagen til Retten i Helsingør.

Afgørelsen viderefører som anført den hidtidige praksis, herunder praksis fra tiden før den nugældende værnetingsbestemmelse (hvor værnetingsspørgsmålet var reguleret direkte i ekspropriationsprocesloven).

Som en interessant krølle er det værd at nævne, at henvisningsafgørelsen faktisk blev kæret for sent. Når sagen alligevel blev antaget, skyldtes det, at Københavns Byret til landsretten oplyste, at sagsøgte (kærendes) advokat ikke havde haft adgang til sagen, mens den verserede ved Københavns Byret.

Afgørelsen er på dette punkt et fint eksempel på den grundlæggende (og grundlæggende rimelige) tanke, at fristoverskridelser ikke bør sanktioneres, når parten på grund af rettens forhold ikke har haft mulighed for at overholde fristen.

Interessant er det også, at Københavns Byret i sagen oplyste, at det ved retten var fast praksis ikke at tilknytte sagsøgte til sagen, før der var taget stilling til værnetingsspørgsmål, når disse var rejst i stævningen. Det er en fremgangsmåde, som jeg har oplevet fulgt ved andre byretter (også i sager, hvor det er byretten, der på baggrund af stævningen overvejer værnetingsspørgsmålet og afkræver sagsøger nærmere bemærkninger herom), og som altid har undret mig.

Der er mange gode grunde til, at sagsøgte bør få adgang til en sag straks. Blandt disse er hensynet til, at parten kan fremkomme med bemærkninger også til processuelle spørgsmål, idet afgørelser truffet på dette stadie ofte vil have betydning for begge parter. Det virker for mig uforståeligt, at sagsøgte advokat ikke som part skal have lejlighed til at kommentere på værnetingsspørgsmålet, før byretten træffer afgørelse herom. Og det er under alle omstændigheder procesfordyrende, hvis konsekvensen er, at sagsøgte tvinges til at påkæ-
re afgørelsen for at gøre sine synspunkter gældende.

U 2022.347 SH - Domsforordningen og UK-værnetingsaftaler

En afgørelse om vedtagelse af standardbetingelser indeholdende lovvalgs- og værnetingsklausuler, og således først og fremmest om et aftaleretligt emne.

Det procesretligt mest interessante spørgsmål er ikke rettens bedømmelse af dette tema, men rettens indledende bemærkninger i relation til de to værnetingsklausuler, som muligt kunne være vedtaget.

Således var der i sagsøgers standardbetingelser henvist til dansk værneting, mens der i en samarbejdsaftale var henvist til engelsk ret.

Spørgsmålet om vedtagelsen af dansk værneting (standardbetingelserne), afgjorde Sø- og Handelsretten efter Domsforordningen - der finder anvendelse på aftaler mellem EU-borgere om værneting i et EU-land (og altså på aftaler om værneting i Danmark). Konkret fandt Sø- og Handelsretten ikke, at klausulen var vedtaget, jf. Domsforordningens art. 25 (som fortolket i sag C-24/76).

Spørgsmålet om vedtagelsen af engelsk værneting (samarbejdsaftalen), afgjorde Sø- og Handelsretten derimod under anvendelse af Haagerværnetingsaftalekonventionen, idet sagen var anlagt efter den 1. januar 2021 (jf. udtrædelsesaftalen mellem England og EU). Også her fandt Sø- og Handelsretten konkret ikke, at klausulen var vedtaget.

Tilgangen synes rent aftaleretligt lidt spøj. Min intuition ville have været at overveje samlet, om og med hvilket indhold, der var vedtaget værneting (frem for at undersøge hver af klausulerne særskilt med det potentielle udkomme, at begge var vedtaget), men den er utvivlsomt velegnet til at belyse det procesretligt interessante tema i sagen.

Når parter har aftalt værneting i England, er det - uanset om aftalen er indgået mellem to EU-borgere, og uanset om aftalen blev indgået mens England stadig var medlem af EU - ikke Domsforordningen men derimod Haagerværnetingsaftalekonventionen, der finder anvendelse.

Det har væsentlig og potentielt vidtrækkende betydning for allerede indgåede aftaler - om end det i praksis på grund af den nære indholdsmæssige sammenhæng mellem de to regelsæt nok kun sjældent vil føre til forskellige resultater. Som månedens afgørelse viser, er det imidlertid et (nyt) lovvalgsemne, som man som dommer og advokat må være opmærksom på.

I øvrigt blev konsekvensen af de ovenstående analyser, at der ikke i sagen var indgået en værnetingsaftale, der omfattede den konkrete tvist. Værnetinget måtte derfor afgøres efter de almindelige regler, og her endte man i Domsforordningen

(da sagsøgte var et græsk selskab, og begge parter derfor var bosat i EU). Da sagen vedrørte kontraktuelle forpligtelser, der skulle leveres i Danmark, var der godsværneting efter forordningens art. 7, stk. 1, litra b.

Bevisførelse

U 2022.728 V - tidspunktet for en erklærings indhentelse

Spørgsmålet om, hvornår et dokument (typisk en sagkyndig erklæring) kan siges at være *indhentet*, har væsentlig betydning for partens mulighed for at fremlægge dokumentet, jf. retsplejelovens § 341 a (den tidsmæssige skillelinje er faktisk også ganske velbehandlet i litteraturen, jf. navnlig ET 2011 317 og ET 2016 209).

I månedens afgørelse kom netop denne skillelinje i spil, da sagsøger i en sag mod Skatteministeriet ønskede at fremlægge en rapport udarbejdet af COWI (i sidste måned omtalte jeg U 2022.97 H om fremlæggelse af en rapport udarbejdet af en parts faste revisor, hvor Højesteret fastslog, at denne udgjorde en sagkyndig erklæring, fordi den fremstod »selvforklarende« og med den »autoritet«, der almindeligvis knytter sig til det pågældende revisionshus. Samme subsumption ville man nå med COWI-rapporten).

Erklæringen var bestilt inden sagens anlæg men først leveret efter indlevering af stævning, og landsretten fik derfor præsenteret det tidsmæssige spørgsmål i den reneste form.

Vestre Landsret tillod erklæringen under henvisning til, at den var bestilt inden sagens anlæg, og at konklusionerne i rapporten efter det oplyste blev formidlet til sagsøger inden sagsanlæg.

Vestre Landsret nævner ikke direkte § 341 a, og det er i det hele taget vanskeligt at være alt for sikker i sine konklusioner. Dels er det ikke klart, om landsretten faktisk har vurderet, at erklæringen overhovedet var omfattet af § 341 a (det står intetsteds), dels er det ikke helt klart, om det afgørende var bestillingstidspunktet, tidspunktet for den mundtlige overlevering af konklusionerne eller en kombination. Når man holder sig for øje, at landsretten i præmisserne direkte fremhæver, at sagsøgerne stod foran en absolut frist for fremsættelse af kravet, er det nærliggende at tro, at svaret er sidstnævnte (altså at tilladelsen er givet på baggrund af summen af disse hensyn).

Emnet er imidlertid så interessant, at jeg ikke kan dy mig for nogle få mere generelle bemærkninger.

I den omtalte artikel, ET 2011 317, argumenteres ud fra en række reale overvejelser for, at det er tidspunktet for erklæringens faktiske afgivelse, der er afgørende. Omvendt argu-

menterer forfatteren i ET 2016.209 (ganske indgående) på grundlag af en utrykt byretskendelse for, at skæringstidspunktet bør være den dato, hvor grundlaget for erklæringen er udfærdiget og erklæringen derfor så at sige er »ude af partens hænder« (»hvorvidt der forud for sagsanlæg til den sagkyndige og/eller en interesseorganisation er fremsat en konkret og specifik forespørgsel«).

For mig har 2011-artiklens tilgang altid haft absolut mest for sig, ikke mindst fordi det skaber forudsigelighed (og fordi praksis fra Højesteret viser, at det ikke kommer en part til skade, at denne ved at udskyde sagsanlæg »spekulerer« i det tidsmæssige aspekt. Parterne har med andre ord selv en vis rådighed over tidsfølgen).

Selvom vi nu har fået en trykt afgørelse, hvor erklæringen først er dateret efter sagens anlæg, ser jeg ingen grund til helt at opgive denne sympati, tværtimod. Havde landsretten ment, at det afgørende var bestillingstidspunktet (eller end- og tidspunktet for den sagkyndiges konklusioner), kunne man blot have skrevet det. Det gjorde landsretten ikke.

I det omfang afgørelsen faktisk siger noget mere generelt, må den derfor tages til støtte for 2011-opfattelsen, man må blot ved formuleringen af reglen huske, at det er en hovedregel, hvorefter »det *almindeligvis* vil være afgørende, om erklæringen er udfærdiget og underskrevet inden sagens anlæg, men hvor der i den konkrete sag kan gøres undtagelse, hvis erklæringen er bestilt (og måske tillige udført, men blot ikke afgivet) inden sagens anlæg, hvis den tidsmæssige overskridelse i forhold til afgivelsestidspunktet er begrænset og der i øvrigt foreligger undskyldelige omstændigheder.«

FM 2021.131 - ekstrakt til Retslægerådet

En nichesag, men den kommer med i lyset af Retslægerådets særlige funktion i retssager.

Landsretten fastslog, at der i en ekstrakt for Retslægerådet ikke kunne medtages afgørelser fra offentlige myndigheder (Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Ankestyrelsen) truffet i andre sager, idet disse ikke havde betydning for rådets vurdering af den konkrete sag.

Dommen er måske lidt formalistisk, men rationalet fremstår overbevisende. Afgørelsen er samtidig trods alt værd at læse for et bredere publikum, fordi den vil kunne give inspiration i andre sager, hvor der opstår behov for sagkyndig bevisførelse. F.eks. er det for mig at se nærliggende at tro, at man vil kunne indfortolke lignende begrænsninger i det materiale, der kan fremsendes ved syn og skøn (der jo også skal vedrøre den konkrete sag).

Udeblivelse

FM 2021.133 - afvisning ved manglende påstandsdokument

Da sagsøgers advokat ikke inden for den af retten fastsatte frist indleverede påstandsdokument, blev sagen afvist, jf. retsplejelovens § 360, stk. 5.

Fristoverskridelsen skyldtes angiveligt en misforståelse på advokatens kontor, og det var ikke (og er da heller ikke efter praksis), en undskyldelig omstændighed.

Det mest interessante ved afgørelsen er måske, at byretten i første omgang havde besluttet ikke at afvise sagen under henvisning til, at hovedforhandlingen alligevel skulle ombehandles på grund af Covid-19. Landsrettens præmisser er på dette punkt klare og af mere generel udstrækning: Når ombehandling sker efter fristen er overskredet, kan den ikke tillægges betydning ved vurderingen af, om sagen bør afvises.

FM 2021.132 - om varsel ved indkaldelse til telefonisk retsmøde

Da sagsøger udeblev fra et telefonisk retsmøde, opstod spørgsmålet, om det i sig selv burde føre til, at sagen ikke skulle afvises, at mødet var indkaldt med kort varsel.

Byretten tog den slagne vej og afviste sagen, men landsretten vurderede, at der ikke burde ske afvisning, når mødet havde været indkaldt med under en uges varsel - med samtidig bemærkning om, at afvisningen i medfør af U 2006.2604/2 H kunne *omgøres* af byretten.

Landsrettens analyse er interessant læsning, idet resultatet blandt andet støttes på bemærkninger i lovmotiverne til § 353 om mødets afholdelse i forhold til svarskriftet (ca. 3 uger efter) og om fremsendelse af dokumenter til brug for mødet (senest 1 uge inden).

Argumentationen er overbevisende i forhold til, at det nok har været udgangspunktet, at retsmøder indkaldes med mindst 1 uges varsel.

Men at udgangspunktet ikke skulle kunne fraviges, og at det i så fald i sig selv skulle udelukke afvisning ved sagsøgers udeblivelse, er vanskeligere at indlæse i lovmotiverne. Mit forsigtige bud er, at det ikke alene har spillet ind, men nok reelt været udslagsgivende, at sagsøger var selvmøder, og at der derfor var grund til at iagttage lovens udgangspunkt om et rimeligt varsel (ikke mindst, når der samtidig i sagen var oplysninger om, hvorfor parten ikke havde opdaget indkaldelsen).

Havde der været tale om en sag med advokatrepræsentation, var resultatet nok faldet anderledes ud, og jeg tør i hvert fald ikke alene med henvisning til denne dom udeblive fra retsmøder indkaldt med kort varsel.

Anke- og kærebegrænsninger

U 2022.904 Ø - om retsplejelovens § 389 a og retsforlig

Afgørelsen fastslår, at et retsforlig (omfattet af retsplejelovens § 270, stk. 2) alene kan påkæres for så vidt angår de i § 270, stk. 2, nævnte formelle indsigelser - og da kun med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Efter byrettens tilkendegivelse havde parterne forliget sagen - på de tilkendegivne vilkår - og forliget var ført til retsbogen. Imidlertid ombestemte en af parterne (en selvmøder) sig og forsøgte at få forliget tilsidesat ved appel (af retten forstået som en begæring om kære).

Sagen blev afvist under henvisning til, at kæremål alene kan omfatte indsigelser mod rettens handling og da forudsætter en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, der ikke forelå i sagen.

Reelt synes kæremålet at være motiveret af utilfredshed med forligets materielle betingelser. Sådanne indsigelser kan ikke fremmes ved appel, da forliget har *aftalekraft* (og ikke retskraft), og derfor enten må efterleves eller tilsidesættes i en ny sag med påstand om ugyldighed (Fra Højesterets praksis kan nævnes U 1985.914 H og U 2001.518 /2 H. Se som eksempler på en succesfuld indsigelse U 1978.973 H, der læner sig op ad forudsætningslæren og U 1981.725 V om aftalelovens § 36).

U 2022.xxxx Ø - Østre Landsrets kendelse af 26. januar 2022 - retsplejelovens § 389 a

Sagsnr. BS-47221/2021 - den optagne kendelse indeholder aktuelt kun domshoved.

Vi napper en enkelt afgørelse om et emne, som hyppigt var oppe i 2021 (hvor vi med U 2021 B s. 81 og U 2021 B s. 227 også fik to artikler om emnet): Anvendelse af retsplejelovens § 389 a i sager, der udspringer af konkursprocessen.

Månedens afgørelser siger efter min forståelse intet nyt om reglens anvendelse i konkurs, idet den omhandlede kendelse udsprang af en regulær sag.

Der, hvor den måske siger lidt, er i forhold til den funktionelle afgrænsning af bestemmelsen (der med U 2015.2540 H er givet et rent tidsmæssigt kriterium). Således fastslår månedens afgørelse, at bestemmelsen finder anvendelse på en kendelse om at afslå anmodning om, at statskassen skulle erstatte udgifter i forbindelse med omberømmelse af hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 320.

Når man kender den hidtidige praksis på området, er det ikke overraskende. En afgørelse efter § 320 ligger tidsmæssigt før

sagen afsluttes (og selv hvis den ikke gjorde, ville den være »tilknyttet« sagens afslutning i mindst samme omfang som afgørelser om genoptagelse og om frigivelse af sagsomkostninger i forbindelse med afvisning, der med U 2015.2529 H, U 2015.2534 H, og U 2019.3565 H er henført under bestemmelsen).

Sagsomkostninger (og retsafgift)

FM 2021.108 - sagsomkostninger i hævet sag (der startede i småsagsprocessen)

En afgørelse om et emne, der også dukkede op nogle gange sidste år (i relation til fildelingssagerne), og som berøres nærmere nedenfor i min analyse af Højesterets seneste afgørelse. Af hensyn til kronologien i afgørelserne nævnes denne først.

Landsretten fastslog, at der i en sag, som umiddelbart inden sagsøger hævdede den var overgået fra småsagsprocessen til den almindelige retspleje, skulle udmåles sagsomkostninger efter de vejledende takster. Henset til, at sagen blev løftet ud af småsagsprocessen *fordi* værdien af den i stævningen nedlagte påstand reelt var højere, kan man vanskeligt være uenig i resultatet. Sagen var indholdsmæssigt aldrig en småsag.

(Når man læser afgørelsen, er det svært ikke at få det indtryk, at beslutningen om at anlægge sagen som en småsag ikke beroede på en vurdering af sagens reelle værdi, men skete i erkendelse af, at boet savnede midler. Så snart det blev klart, at sagsgenstanden var større, og udgifterne derfor lige så, blev sagen hævet. Man kan som civil part udmærket vælge at *begrænse* sit krav, og det kunne boet også have gjort - men når man som her har at gøre med en særdeles opportunistisk værdiansættelse, taler også reale grunde for at udmåle sagsomkostninger efter den reelle værdi).

U 2022.xxxx H - sagsomkostninger i småsag (ved anmodning om overgang til ordinær sag)

Sag BS-21256/2021

Afgørelsen *ændrer* FM 2021.2054, som jeg tidligere kort har omtalt.

I denne afgørelse fik Højesteret lejlighed til at bedømme et spørgsmål, som jeg nu har set i flere sammenhænge (ikke mindst i »fildelingssagerne«, der imidlertid også i denne henseende udgør et særegent sagssæt).

Sagen var ved anlæggelsen registreret som en småsag (sagen havde ingen økonomisk værdi), men sagsøger havde anmodet retten om at løfte sagen over i den almindelige proces under henvisning til sagens kompleksitet. Da sagsøgte udeblev med svarskrift, afsagde retten udeblivelsesdom og udmålte omkostninger efter reglerne om småsager.

Denne vurdering tiltrådte landsretten (med henvisning til FM 2010.141), men Højesteret har nu ændret resultatet.

Afgørelsen fastslår helt generelt, at det ved fastsættelsen af sagsomkostninger må vurderes, om sagen *efter sit indhold* egner sig til at blive behandlet i småsagsprocessen. Er det ikke tilfældet, skal sagsomkostninger udmåles, så de afspejler, at sagen indholdsmæssigt var en ordinær sag.

Kendelsen gør således direkte op med den mere formelle bedømmelse i by- og landsret (der lagde vægt på, om sagen på tidspunktet faktisk var en småsag), og resultatet må derfor forventes at få betydning fremover, ikke mindst i udeblivelsessager, hvor sagsøgte slet ikke indleverer svarskrift. Her skal byretten konkret vurdere, om sagen efter sin karakter bør ledsages af en omkostningsudmåling efter reglerne om småsager eller de almindelige sager. Det er i hvert fald tilfældet, hvis sagsøger, som i den konkrete sag, i stævningen har fremsat anmodning, men som Højesterets præmisser er formuleret, er det nærliggende at tro, at det også i øvrigt vil være tilfældet (det harmonerer samtidig fint med, at det i forhold til sagsomkostninger heller ikke i øvrigt er nødvendigt, at parterne nedlægger påstand).

FM 2021.107 - sagsomkostninger i hævet sag (inden svarskrift)

Afgørelsen er et eksempel på, at der i sager, der hæves inden afgivelse af svarskrift, kan fastsættes reduceret proceduresalær (frem for alene at fastsætte inkassosalær), hvis sagen har haft et omfang eller en kompleksitet, som gør inkassosalæret uproportionelt i forhold til arbejdet med stævningen.

I den konkrete sag var sagsgenstanden over 1 mio. kr. og blev afsluttet ved, at Ankestyrelsen (sagsøgte) efter modtagelse af stævningen genoptog sagen. Når der i en sag om så store værdier er udfoldet et arbejde med stævningen, som giver grundlag for genoptagelse af sagen, giver det mening at anse sagen som noget andet og mere end ren inkasso.

Af interesse er det i øvrigt, at sagsgenstanden alene var opgjort af sagsøger - Ankestyrelsen, der som nævnt genoptog sagen, og ikke havde forholdt sig til beløbet, før styrelsens indlæg om sagsomkostninger. Dette forløb tages i den redaktionelle kommentar til indtægt for, at en part ikke blot kan udskyde sine bemærkninger til sagsgenstanden (for mit eget vedkommende tror jeg, at lige præcis det her spørgsmål vil skulle besvares meget konkret, og i mange sager vil det sikkert været tilstrækkeligt at adressere sagsværdien i et omkostningsindlæg).

FM 2021.111 - sagsomkostninger i hævet sag (om eksklusion af andelslejlighed)

Et emne, jeg i 2020 og 2021 flere gange berørte på baggrund af obiter dicta fra Højesteret: Opgørelse af sagens værdi i sager om eksklusion af andelshavere.

Sagen vedrørte i første række spørgsmålet, hvem der havde vundet. Det vurderede både by- og landsret, at andelshaveren havde - en afgørelse, der blev truffet efter »tyngdepunktsvurderingen«.

Sagens andet - og efter min opfattelse mere interessante - spørgsmål var, hvordan omkostningerne så skulle udmåles. Det fremgår desværre ikke af sagen, hvad parterne eller retten har vurderet sagsgenstanden til. Men det fremgår, at sagsøger modtog 750.000 kr. til dækning af advokatudgifter, og så kan vi regne baglæns.

Da sagsøger var en privatperson, må beløbet være inklusive moms. Og da sagen blev hævet, efter der havde været skriftvekslet, men inden hovedforhandlingen, må beløbet være reduceret med mellem 1/3 og 2/3 i forhold til taksterne. Det giver en skønnet sagsgenstand på over 1 mio. kr. (og nok tættere på 2 til 2,5 mio. kr.), hvilket vel svarer meget godt til værdien af en andel.

Man må altså formode, at afgørelsen er et eksempel på, at der ved fastsættelsen af sagens omkostninger i en sag om eksklusion af en andelshaver er taget udgangspunkt i andelens værdi - en opgørelsesform, der som skrevet flere gange er svær at forene med U 2021.3767 H (T:BB 2021.903), U 2020.4009 H og U 2021.757 H.

FM 2021.112 FM - sagsomkostninger i hævet sag

I en justifikationssag, der blev hævet efter arresten var ophævet, fastsatte landsretten salæret til en tredjedel af proceduresalæret for den angivne sagsgenstand (arrestens værdi).

Afgørelsen er et konkret eksempel på, hvad der efter min opfattelse er den praktiske hovedregel: Sager, der hæves, forliges eller afvises i tiden mellem afgivelse af svarskrift og forberedelsens afslutning honoreres almindeligvis med 1/3 proceduresalær (U 2016.765 H).

FM 2021.135 - betydningen af forudgående forligstilbud

En sagsøger blev, helt efter bogen, pålagt at betale sagsomkostninger i en »vundet« sag, da sagsøgte inden sagsanlæg havde tilbudt at forlige sagen mod betaling af et større beløb end det tilkendte, jf. retsplejelovens § 312, stk. 4.

Når sagen er trykt i Fuldmægtigen, skyldes det formentlig, at byretten efter en meget konkret vurdering var kommet til et andet resultat. I byretten var det således tillagt betydning, at forligstilbuddene var fremsat på et tidspunkt, hvor kravets størrelse endnu var ukendt (og efter et skøn meget vel kunne overstige forligstilbuddene). Ræsonnementet kan man godt have sympati for, men som landsrettens afgørelse viser, må det være det absolutte udgangspunkt, at man foretager en simpel sammenligning af forligstilbud og sagens udfald - og så lader hver part bære egen procesrisiko også i relation til

faktiske forhold, som på tidspunktet for forligstilbuddet var behæftet med usikkerheder.

U 2022.xxxx V - Vestre Landsrets kendelse af 13. januar 2022 - sagsomkostninger i isoleret bevisoptagelse

Sagsnr. BS-43703/21, BS-44609/21, BS-44618/21 - den optagne kendelse indeholder aktuelt kun domshoved.

Endnu en afgørelse der bekræfter, at rekvirenten af isoleret bevisoptagelse har krav på sagsomkostninger, når det efter udfaldet af den isolerede bevisoptagelse (typisk skønsmandens erklæring om de omtvistede forhold) »ikke kan udelukkes, at denne kan gøre et krav gældende« mod sin modpart.

Denne gang i en sag om påståede mangler ved en tilstandsrapport, men altså med velkendte præmisser om et ganske fast bedømmelsestema, jf. således U 2001.2371 H, FM 2018.69, U 2019.1247 H, U 2020.1079 V, FM 2021.2 (og om undergrænsen for denne sandsynlighed U 2021.4542 H).

U 2022.917 Ø - retsafgift efter ny eller gammel lov

Som bekendt fik vi i efteråret 2021 en ny retsafgiftslov, og nu kommer de første (trykte) afgørelser om denne lovs overgangsregler.

Ved den første af de to kendelser omtalt i dette nyhedsbrev fastslog Østre Landsret, at et kæremål i fagedprocessen, der var iværksat ved anmodning af 7. oktober 2021, skulle afgiftsberigtiges efter den nye retsafgiftslov.

Afgørelsen er som man måtte forvente, men de klare præmisser er alligevel værd at notere sig: Afgiftspligten ved kæremål indtræder på det tidspunkt, kære foretages (jf. retsafgiftslovens § 46). Og da kære var foretaget efter lovens ikrafttræden, fandt denne anvendelse. (At overgangsreglen i § 51, stk. 4, skulle kunne læses anderledes, har jeg ikke sympati for, da det er en regel der, i lighed med de øvrige overgangsregler, sikrer at verserende sager, imens de verserer ved samme instans, forbliver under de gamle regler, sml. § 51, stk. 2 og 3 om snitfladen for ankesager).

Når jeg gengiver præmissen så grundigt, er det samtidig fordi hverken spørgsmålet eller svaret er nyt.

Afgørelsen ligner således på sin vis U 2015.3709 H, hvor Højesteret fastslog, at der ikke er hjemmel til tilbagebetaling af retsafgift ved afvisning af anke fra Sø- og Handelsretten til Højesteret (principielle sager), *fordi* retsafgiften forfalder ved ankestævningens indlevering (tilsvarende U 2015.1799 H).

Helt generelt er det således værd at huske hovedreglen om afgifters forfald i § 46.

Sagen er i øvrigt værd at læse af yderligere en grund. Lands-

retten fik nemlig også anledning til at forholde sig til reglen om kæretilladelse i retsafgiftslovens § 47.

Bestemmelsen herom er ligeud ad landevejen, men for procesførende advokater er kendelsen måske en fin påmindelse om, at kære af afgiftsberegningskræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet - det er nemlig nyt i forhold til den gamle lov!

U 2022.755 V - kære af retsafgiftsavgørelse

Indrømmet, sagen hører nok egentlig til under kære- og ankebegrænsninger. Men det for mig at se mest interessante ved denne og ovennævnte afgørelse er, at de tjener til påmindelse om ikrafttræden af den nye retsafgiftslov. Derfor får den lov at komme med her.

Vestre Landsret afviste i en parallel sag til U 2022.917 Ø et kæremål over fagedrettens opkrævning af retsafgift, fordi kære var indgivet efter den 1. oktober 2021 (ikrafttræden af den nye lov), og der ikke forinden var søgt om kæretilladelse ved Procesbevillingsnævnet.

FM 2021.109 - ikke hjemmel til at tilbagebetale retsafgift

En tredje kendelse om retsafgift. Denne afgørelse gentager, at der ikke i retsafgiftsloven er hjemmel til at tilbagebetale retsafgift (konkret i en sag, hvor sagens værdi ved stævningen var opgjort for højt). Kendelsen følger fuldstændig Højesterets praksis som omtalt ovenfor.

Afgørelsen er truffet efter den gamle retsafgiftslov, men resultatet ville - som det også fremgår af den redaktionelle kommentar - være blevet det samme i dag.

Prøvelse af voldgiftskendelser

U 2022.xxxx H - Højesterets dom af 17. januar 2022 - om brugen af procedural orders i voldgift

Sag 92/2020.

I denne sag fik Højesteret lejlighed til at tage stilling til indsigelser mod voldgiftsrettens processuelle ageren (voldgiftslovens § 37, stk. 2, nr. 1, litra b) samt mod voldgiftsretskendelsens forhold til de fremsatte anbringender (voldgiftslovens § 37, stk. 2, litra d).

Specielt det første emne er interessant, og her er dommen efter min forståelse af ganske stor praktisk betydning.

Hvis vi starter bagfra, kan vi konstatere, at afgørelsen fortsætter linjen fra U 2016.1558/2 H, hvor Højesteret i utvetydige termer udtalte, at den danske voldgiftslov bygger på et materielt revisionsforbud. Heraf følger, at en indsigelse imod

resultatet i en voldgiftssag (hvis det ikke er klart uforeneligt med ordre public) almindeligvis alene kan støttes på, at voldgiftsrettens afgørelse går ud over parternes anbringender.

(Diskussionen om jura novit curia er velkendt i både dansk og navnlig international praksis. I et dansk perspektiv er U 1972B s. 189ff. efter min opfattelse stadig værd at læse, mens jeg fra den internationale litteratur vil foreslå interesserede læsere eksempelvis at se bidraget »International Arbitration and Jura Novit Curia – Towards Harmonization« i »Liber Amicorum Bernardo Cremadse« eller artiklen »Jura Novit Arbiter revisited: towards a harmonized approach?«. Emnet har tilsyneladende tiltrukket sig større opmærksomhed i de andre nordiske lande, og den norske afgørelse HR-2013-1938-A har for mig altid været en af de mest rammende eksempler på grundsættningens udstrækning. Som det fremgår - oversat og let omskrevet - heraf, er det i kernen af diskussionen afgørende om en dom eller kendelses resultat ligger inden for parternes påstande (formel kompetence), om de af voldgiftsretten afvejede momenter er dækket af den skete bevisførelse, og om begrundelsen og resultatet har en sådan sammenhæng med de synspunkter, der har været drøftet i sagen, at parterne har haft en rimelig mulighed for at kommentere herpå).

I årets afgørelse om emnet var det for Højesteret udslagsgivende, at parterne havde påberåbt sig hhv. bestridt anvendelsen af aftalelovens § 30 og fremført synspunkter om de samme faktiske omstændigheder, som indgik i voldgiftsrettens afgørelse.

Det andet spørgsmål (reelt det første) er som nævnt umiddelbart mere interessant. Dels giver voldgiftsloven videre mulighed for tilsidesættelse under henvisning til, at processuelle garantier er bristet, dels var sagen procederet, så den rejste mere principielle spørgsmål om de såkaldte "procedural orders", som er almindelige ved mange voldgiftsinstitutter.

I sagen havde voldgiftsretten således udarbejdet en procedural order med nærmere retningslinjer og frister for sagens gang, som efterfølgende var rundsendt til parterne (der som gengivet i dommen ikke gjorde indsigelser imod denne). Voldgiftsretten traf herefter løbende afgørelse om processuelle spørgsmål, herunder om at afskære (prækludere) bevisførelse m.v., under henvisning til denne procedural order, og sagen rejste derfor implicit spørgsmålet, om en sådan fremgangsmåde er forenelig med voldgiftslovens krav om overholdelse af almindelige processuelle garantier, og om parternes ret til at fremføre deres sag (se herom ET 2011.231).

Højesterets kendelse indeholder på dette punkt ret grundige præmisser, hvori det generelt fastslås, at *den danske voldgiftslov ikke er til hinder for, at der ved procedural orders (eller i øvrigt) fastsættes nærmere regler om frister, præklusion og bevisførelse.*

Det var nok også inden afgørelsen opfattelsen blandt de fleste advokater, der jævnligt arbejder med international

voldgift, at man (selvfølgelig) kunne gå frem på denne måde - men det er ikke desto mindre væsentligt, at vi nu har fået en generel stillingtagen hertil fra Højesteret.

U 2022.923 Ø - forholdet mellem adgangen til at udsætte sager og reglerne om tilsidesættelse af voldgiftskendelser

En sag, der både belyser betingelserne for at udsætte en fogedsag (fuldbyrdelsessag) med henblik på at afvente retssag om gyldigheden af den underliggende voldgiftskendelse og - om end indirekte - bekræfter at domstolenes indholdsmæssige censur af voldgiftskendelser er underlagt meget snævre rammer.

Selve voldgiftskendelsen er ikke trykt, men fra landsretternes præmisser må man forstå, at sagen havde vedrørt en række uenigheder om mangler (altså umiddelbart en klassisk entrepriseretlig voldgiftssag). Voldgiftsretten havde truffet afgørelse herom, og havde pålagt den ene part at betale et nærmere angivet beløb.

En sådan kendelse kan som bekendt efter voldgiftsloven § 38 fuldbyrdes, medmindre en af de i § 39 anførte grunde til at nægte fuldbyrdelse gøre sig gældende.

Rent processuelt er det netop på dette punkt, afgørelsen er mest interessant. En voldgiftskendelse kan nægtes fuldbyrdet af (i al væsentlighed) de samme grunde, som kan føre til en tilsidesættelse af kendelsen efter § 37.

Det er efter § 39 fogedretten, der inden for rammerne af den bevisførelse, der er forenelig med fogedprocessen, tager stilling til indsigelser mod fuldbyrdelsen.

Når der - som her - samtidig (eller forinden) er anlagt sag om tilsidesættelse af kendelsen vil det imidlertid være præcist samme tema, der verserer for fogedretten og civilretten; kun med den forskel, at der i civilretten almindeligvis er bedre mulighed for bevisførelse om uenighederne. Det giver i det lys god mening, at fogedretten efter § 39, stk. 3. kan udsætte en fuldbyrdelsessag under henvisning til, at der verserer sag om voldgiftskendelsens gyldighed. Så langt så godt (og fornuftigt).

Dommen illustrerer på dette punkt, at det er en forudsætning for, at fogedsagen kan udsættes, at der trods alt er en reel mulighed for, at rekvisitus får medhold i den samtidige tilsidesættelsessag. Ellers vil der blot være tale om trænering af fuldbyrdelsen. Det svarer samtidig til det almindelige krav, der efter retsplejeloven stilles, før en sag kan udsættes efter retsplejelovens § 345.

Fogedretten kommer derfor ikke uden om - som det også var tilfældet i den her omtalte sag - at forholde sig til indsigelserne. Og når vurderingen på det punkt er, at det *end ikke er sandsynliggjort*, at kendelsen vil blive tilsidesat, er det svært

ikke at have sympati for afgørelsen om at nægte at udsætte fogedsagen.

Denne sandsynlighedsvurdering foregriber, som det fremgår, tilsidesættelsesspørgsmålet, og afgørelsen er derfor tillige interessant fordi landsretten implicit bekræfter, hvad vi har vidst siden U 2016.1558/2 H): Nemlig at de danske domstole fortolker voldgiftsloven § 37, stk. 2, nr. 2 snævert (»et materielt revisionsforbud«).

Øvrige spørgsmål

U 2022.346 Ø - habilitet ved parts virke som domsmand

En lidt spøjst kendelse, der fastslår - formentlig helt generelt - at den omstændighed, at en part i sagen virker som domsmand ved retten ikke i sig selv medfører, at rettens domme bliver inhabile.

I den konkrete sag var spørgsmålet rejst i forhold til den landsret, hvor parten virkede som domsmand. Der er imidlertid ingen grund til at tro, at præmisserne ikke har almen gyldighed også for byretterne.

Det er derfor værd at notere, at parten ikke alene var optaget på domsmandslisten (og derfor kunne forvente at virke i retten), men faktisk havde virket som domsmand, herunder i to sager sammen med en af de dommere, der pådømte den konkrete sag.

U 2022-854 Ø - inhabilitet i Messerschmidt-sagen

Som det næppe er gået manges næse forbi, har Østre Landsret afsagt kendelse om en byretsdommers habilitet i sagen mod Morten Messerschmidt (sagen er anonymiseret i Ugeskriftet, men der er næppe nogen, der ikke kan genkende den).

Jeg skal i den forbindelse gerne indrømme, at da jeg første gang fik præsenteret sagen - formuleret som spørgsmålet, om en dommer bliver inhabil ved at like et opslag på Facebook - var mit bud, at sagen burde falde ud med omvendt fortegn. Efter at have gennemgået den trykte afgørelse kan jeg imidlertid konstatere, at det drejer sig om noget mere end et like, og i det lys forstår man udmærket kendelsen.

Helt lavpraktisk bekræfter afgørelsen, at en dommers offentlige ytringer om den konkrete sag (herunder når ytringerne efter en konkret vurdering kommer for »nær« på den konkrete sag) er et kerneområde for inhabilitet, jf. U 2014.2898 H om en skiftedommers meget konkrete ytringer om den konkursretlige behandling af andelsboliger. I hvert fald når ytringerne er fremsat før sagen (U 2017.3544 Ø giver grund til at antage, at efterfølgende ytringer skal bedømmes anderledes).

Landsrettens præmisser er i øvrigt glimrende, og alene af den grund vil jeg anbefale, at man læser selve kendelsen. Foruden en henvisning til den ledende højesteretsdom på området (U 2016.149 H. Man kunne også nævne den ovenfor citerede U 2014.2898 H om netop offentlige ytringer), giver landsretten nemlig et bud på en struktur for forståelsen af de forskellige handlinger: Der er i landsrettens øjne forskel på generelle udtalelser om samfundsforhold (som almindeligvis ikke fører til inhabilitet) og udsagn om konkrete sager (der let kan føre til inhabilitet).

Strukturen gør, at kendelsen er illustrativ for den nærmere subsumption af *alle* de omtalte ytringer, og kendelsen må i det lys blive pensum for alle, der vil forstå inhabilitet (samtidig med, at den berører et formentlig tiltagende praktisk spørgsmål, nemlig hvordan man håndterer dommeres deltagelse i samfundsdebatten).

(Noget helt andet er, at sagen - selv hvis der kun havde været tale om ytringer af den "generelle karakter" - let kunne være håndteret på forkant. Som påpeget i et bidrag til Festskrift til Mads Bryde Andersen om »Dommerinhabilitet - Strikte jura og fornuftig forsigtighed - er der nemlig intet til hinder for, at man ved dommerbyt foregriber indsigelser om inhabilitet, også i sager der måske ikke indeholder stricte jura inhabilitet).

U 2022.597 Ø - om præjudiciel forelæggelse

Jeg nævnte kort afgørelsen i mit nyhedsbrev for december på baggrund af domshovedet (i sig selv tre spalter) med løfte om en nærmere omtale, når dommen blev trykt i sin helhed.

Nu har vi fået den fulde afgørelse og kan konstatere, at den dels berører spørgsmålet om pligt til forelæggelse for EU Domstolen, dels spørgsmålet om udsættelse af en civil sag for at afvente behandlingen af en EU-varemærkesag.

Vedrørende det første spørgsmål gengiver Østre Landsret indledningsvist ret grundigt praksis fra EU Domstolen (C-561/19) om forståelsen af det EU-retlige begreb »en national ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres« (denne gengivelse kan være værd at læse, hvis man selv sidder med sager af den pågældende art), men ender med at nægte forelæggelse under henvisning til, at de relevante retsspørgsmål ikke frembyder en sådan usikkerhed, at det var nødvendigt at forelægge dem.

Vedrørende det andet spørgsmål afviste Østre Landsret med henvisning til de relevante bestemmelser i varemærkeforordningen, der indeholder særregler om udsættelse af EU-varemærkesager, at der var grundlag for at udsætte sagen.

Begge afgørelser er, som det fremgår, konkrete og afsagt i en stærkt EU-retlig kontekst.

(Som følge af retsområdets kompleksitet var der under kæresagen nedlagt en overordentligt kompleks og detaljeret påstand. Er man interesseret i EU-varemærkeret, er den formentlig i sig selv værd at læse, også fordi landsretten tog stilling til, om påstanden var klar og præcis nok til, at den kunne tages under pådømmelse).

FM 2021.120 - fristberegning i konkurs

I en klagesag fremsendte skifteretten den 21. juli 2021 kendelse vedrørende en kuratorklage til klageren. Kærefristen udløb derfor den 4. august 2021 (udløbet af 14.-dagen efter).

Afgørelsen er medtaget som et eksempel på den fristberegning, der også anvendes i den civile retspleje. Når en meddelelse - som ikke efter retsplejeloven skal forkyndes - er sendt til vedkommendes e-Boks, løber processuelle frister fra den pågældende dag.

Publicerede domme

Ugeskriftet for Retsvæsen og Fuldmægtigen har i januar publiceret følgende afgørelser, der er omtalt i nyhedsbrevet december 2021 samt tidligere nyhedsbreve som angivet:

- U 2022.383 H - sagsomkostninger i afvist O.W. Bunker-sag (november 2021)
- U 2022.418 H - sagsomkostninger i »fildelingssag« (november 2021)
- U 2022.422 Ø - om retsplejelovens § 321
- U 2022.455 Ø - udskiftning af parter
- U 2022.529 Ø - beregning af ankefrist
- U 2022.552 Ø - om retsplejelovens § 170, stk. 1
- FM 2021.114 (U 2022.455 Ø) - udskiftning af parter
- FM 2021.128 (U 2021.2091 V) - isoleret bevisoptagelse i sag om fast ejendom (april 2021)
- FM 2021.129 (U 2020.2649 V) - skattesag mod udrejst borger (juni 2020)
- FM 2021.130 (U 2021.3868 V) - sagsomkostninger ved delvist medhold (juni 2021)
- FM 2021.134 (U 2021.4128 V) - sagsomkostninger og mandatarer (august 2021)

Postscript

For så vidt angår Højesterets kendelse i U 2022.418 H er der, som det fremgår af noten til domshovedet, tale om én af de fire sager, Højesteret afsagde samme dato. Alle fire sager er gennemgående analyseret i mit nyhedsbrev for november 2021 (og i min Civilprocesretlige Julealmanak for 2021).

Som en interessant krølle kan det nævnes, at der i domshovedets note med angivelse af retspraksis og litteratur henvises til U 2016.749 H. Den sag havde jeg ikke selv fundet i min første analyse af området, men henvisningen giver mening. Når man læser hen over den ganske lange dom om en række pensionstekniske spørgsmål, fremgår det nemlig, at Højesteret i 2016-sagen - der nominelt havde en ganske ringe sagsgenstand - udtrykkeligt tog hensyn til sagens karakter og vidtgående betydning ved omkostningsudmålingen.

Jeg tror det er en henvisning, der er værd at tage med sig for forståelsen af Højesterets kendelser om at tiltræde landsrettens omkostningsudmåling i de fire sager.

Kristian Torp
E, kto@holst-law.com
T, +45 8934 1162
M, +45 3010 2223